

STATISTIČKA ANALIZA PODUZEĆA INA D.D. OD 2014. DO 2019.

Medak, Klara

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:028810>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-14**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

STATISTIČKA ANALIZA PODUZEĆA INA D.D.
OD 2014. DO 2019.

Mentor:

Tea Šestanović

Student:

Klara Medak, 4160703

Split, rujan 2021.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. TEMELJNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI	2
2.1. Bilanca	3
2.2. Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	4
2.3. Izvještaj o novčanim tijekovima	7
2.4. Izvještaj o promjenama kapitala.....	7
2.5. Bilješke uz financijske izvještaje	8
3. ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	9
3.1. Horizontalna analiza	10
3.2. Vertikalna analiza.....	10
3.3. Analiza putem financijskih pokazatelja	10
4. STATISTIČKA ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA INA D.D. ...	13
5. ZAKLJUČAK	28
LITERATURA.....	30
POPIS TABLICA.....	31
POPIS SLIKA	31
POPIS GRAFOVA.....	32
SAŽETAK	33
SUMMARY	33

1. UVOD

Praćenje poslovanja poduzeća je od izuzetne važnosti za menadžment poduzeća, ali i za investitore koji žele uložiti u poduzeće. Temelj za analizu poslovanja poduzeća dan je i sažet u temeljnim financijskim izvještajima. Poslovni subjekti koji posluju u Republici Hrvatskoj su dužni prema Zakonu o računovodstvu sastavljati sljedeća temeljna financijska izvješća: izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tijekovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje.

INA – industrija nafte je dioničko društvo osnovano 1964. godine spajanjem društva Naftaplina Zagreb i rafinerija u Rijeci i Sisku. Danas INA na području Hrvatske i regije ima vodeću ulogu u naftnoj industriji.

Cilj ovog rada je analizirati temeljna financijska izvješća poduzeća INA d.d. u razdoblju od 2014. do 2019. godine horizontalnom i vertikalnom analizom te analizom putem pokazatelja. Osim toga, statističkom analizom najvažnijih stavki iz temeljnih financijskih izvještaja želi se istražiti i prikazati njihov trend.

Završni rad je podijeljen na teorijski i empirijski dio. U početnom dijelu rada se prezentiraju temeljni financijski izvještaji i podaci ključni za kvalitetno praćenje poslovanja poduzeća. U empirijskom dijelu rada se analizira poslovanje poduzeća INA d.d. za razdoblje od 2014. do 2019.godine. Analiza je izvršena u programu Microsoft Excel.

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Temeljni financijski izvještaji daju potrebne informacije za praćenje poslovanja poduzeća. Podaci koja sačinjavaju temeljna financijska izvješća podložni su brojnim pretpostavkama, načelima i ograničenjima. Osnovni zakon kojim se definira i regulira izvještavanje je Zakon o računovodstvu (NN 78/2015). Zakon o računovodstvu se bavi računovodstvom poduzetnika, razvrstavanju poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvenim ispravama i poslovnim knjigama, godišnjim financijskim izvještajima, reviziji, itd. Zakon o računovodstvu definira obveznike formiranja financijskih izvještaja, a to su poduzetnici koji mogu biti mikro, mali, srednji i veliki. Kriteriji za razvrstavanje poduzetnika su veličina aktive, prihodi te broj radnika u određenoj poslovnoj godini. Mikro poduzetnicima vrijednost aktive ne ide preko 2.600.000 kn, prihod preko 5.200.000 kn te imaju do 10 zaposlenika. Malim poduzetnicima vrijednost aktive ne ide preko 30.000.000 kn, prihod preko 60.000.000 kn te imaju do 50 zaposlenika. Srednjim poduzetnicima vrijednost aktive ne ide preko 150.000.000 kn, prihod preko 300.000.000 kn te imaju do 250 zaposlenika. Zadnja podjela uključuje velike poduzetnike koji prelaze vrijednosti dva od tri pokazatelja koja se odnose na mikro, male i srednje poduzetnike.¹ Osim navedenih grupacija poduzetnika, sastavljati financijska izvješća moraju i poduzetnici koji spadaju u obveznike koji se oporezuju porezom na dobit što je definirano Zakonom o porezu na dobit.

Ciljevi financijskog izvještavanja su sljedeći²:

1. Financijskim izvještavanjem korisnici moraju dobiti informacije koje mogu upotrijebiti kako bi donijeli određene odluke vezane za investiranje, kreditiranje, itd. Informacije moraju biti sastavljene na način razumljiv svim korisnicima.
2. Financijskim izvještavanjem korisnici (sadašnji i budući) moraju dobiti informacije koje će moći upotrijebiti kako bi procijenili iznos, vrijeme i neizvjesnost primitka od dividende, prihoda od kamata, prodaje, itd. Točnije rečeno, financijska izvješća moraju ukazati na novčane tokove u poslovanju.
3. Financijskim izvještavanjem mora se doći do informacija o ekonomskim resursima društva te njihovoj ulozi, načinima korištenja, efektu transakcija i izmjeni resursa, potrebi za naknadnim resursom, itd.

¹ Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine, Zagreb, br.78.čl 6.

² Gulin D., et.al. (2012): Poslovno planiranje, kontrola i analiza, RiF, Zagreb, str. 322

Financijski izvještaji su komunikacijska spona između poduzeća i javnosti. Ona koriste postojećim ili potencijalnim investitorima, menadžmentu, kreditorima, brokerima, radnicima, dobavljačima, i slično. Korisnici financijskih izvještaja mogu imati različite interese, a najznačajniji su svakako ulaganje ili kreditiranje poduzeća.

Temeljem Zakona o računovodstvu osnovna financijska izvješća koja moraju sastavljati svi poslovi subjekti, a i banke su³:

- Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tijekovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje

2.1. Bilanca

Bilanca je sustavni pregled imovine, kapitala, rezervi i obveza poduzeća na točno određen datum. Pregled navedenih stavki se svrstava u dva dijela – aktivu i pasivu, koje po načelu uravnoteženosti moraju biti jednake.

Tablica 1: Opće stavke bilance

AKTIVA	PASIVA
DUGOTRAJNA IMOVINA	KAPITAL I REZERVE
1. nematerijalna imovina 2. materijalna imovina 3. dugotrajna financijska imovina 4. dugoročna potraživanja 5. odgođena porezna imovina	1. temeljni kapital 2. kapitalne rezerve 3. rezerve iz dobit 4. revalorizacijske rezerve 5. zadržana dobit 6. dobit ili gubitak poslovne godine 7. manjinski interes
KRATKOTRAJNA IMOVINA	REZERVIRANJA
1. zalihe 2. potraživanja 3. kratkotrajna financijska imovina 4. novac u banci i blagajni	DUGOROČNE OBVEZE
	KRATKOROČNE OBVEZE
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA

Izvor: Fina, online, raspoloživo na: www.fina.hr (10.8.2021.)

³ Narodne novine (2018): Zakon o računovodstvu, Narodne novine, Zagreb, br. 116, članak 19, st. 2.

U tablici 1 je moguće vidjeti da aktiva daje pregled dugotrajne i kratkotrajne imovinu te plaćenih troškova budućega kapitala, dok pasiva daje podatke o kapitalu i rezervama, rezerviranjima i obvezama poduzeća. Dugotrajna imovina predstavlja ukupnu imovinu koja se može unovčiti u roku duljem od godine dana, dok kratkotrajna imovina uključuje:

1. zalihe,
2. novac u banci i blagajni,
3. potraživanja od kupaca, zaposlenika, i sl.,
4. financijsku imovinu koja uključuje dane kratkoročne kredite, kupljene vrijednosne papire, dane depozite, i sl. ⁴

Dugotrajna imovina uključuje⁵:

1. materijalnu imovinu,
2. nematerijalnu imovinu,
3. financijsku imovinu,
4. potraživanja.

2.2. Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

Račun dobiti i gubitka daje informacije za financijsko poslovanje poduzeća (prihode i rashode) unutar poslovne godine ili za određeno vremensko razdoblje tijekom godine (primjerice kvartal).

Tablica 2: Opće stavke računa dobiti i gubitka

RAČUN DOBITI I GUBITKA
I. POSLOVNI PRIHODI
II. POSLOVNI RASHODI
III. FINANCIJSKI PRIHODI
IV. FINANCIJSKI RASHODI
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA
VII. IZVANREDNI – OSTALI PRIHODI
VIII. IZVANREDNI – OSTALI RASHODI
IX. UKUPNI PRIHODI
X. UKUPNI RASHODI
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA
XII. POREZ NA DOBIT
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA

⁴ Žager, K. et.al. (2008): Analiza financijskih izvještaja, MASMEDIA, Zagreb, str. 56

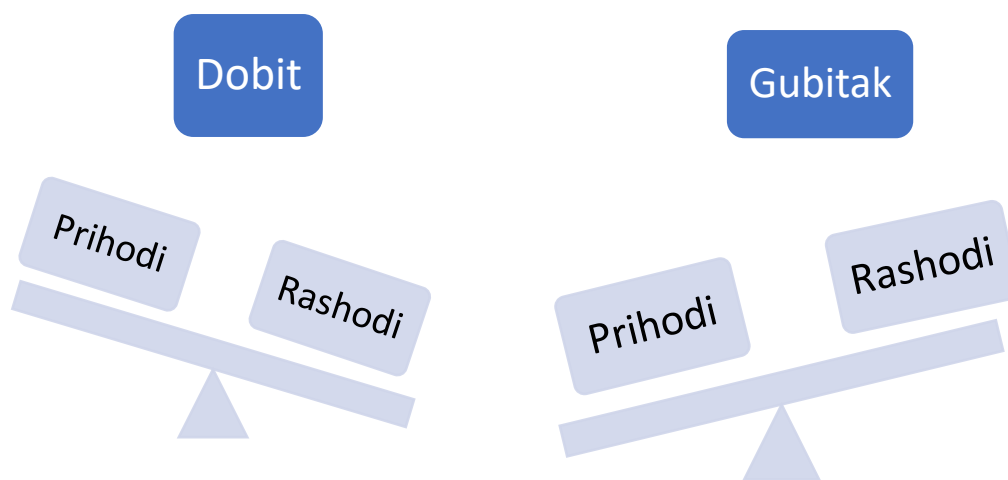
⁵ Ibidem, str. 57

Izvor: Fina, online, raspoloživo na: www.fina.hr (10.8.2021.)

Osnovna razlika bilance i računa dobiti i gubitka je ta da bilanca daje uvid u stanje imovine, obveza i kapitala na određen dan, dok račun dobiti i gubitka uvid u poslovni rezultat poduzeća za određeno obračunsko razdoblje. Podaci bilance se formiraju temeljem kontinuiteta podataka, odnosno podaci bilance su početna stanja u narednom obračunskom razdoblju, dok se račun dobiti i gubitka formira na potpuno novim podacima za naredno razdoblje.⁶

Financijski rezultat poduzeća se određuje na osnovu prihoda i rashoda poduzeća. Prihodi predstavljaju uvećanu ekonomsku korist poduzeća unutar određenog razdoblja obračuna u obliku priljeva ili povećanja glavnice. Uvećana korist/glavnica ne podrazumijeva uplate koje vrši vlasnik, već uvećanja imovine ili smanjenih obveza.⁷ Rashodi pak predstavljaju umanjenu ekonomsku korist poduzeća unutar određenog razdoblja obračuna u obliku odljeva ili smanjenja glavnice. Smanjena korist/glavnica ne podrazumijeva smanjenja vezana za raspodjelu glavnice vlasnicima, već smanjenja kao posljedica smanjenja imovine ili povećanih obveza.⁸

Slika 1: Financijski rezultat poduzeća

Izvor: izrada autora

⁶ Dražić-Lutitsky, I. et al. (2010): Računovodstvo, III. izmijenjeno izdanje. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 75

⁷ Žager, K., et.al.(2008): Op.cit. str. 70.

⁸ Jozić, I.(2010): Što nam prikazuju osnovni financijski izvještaji?, online, raspoloživo na: <https://profitiraj.hr/sto-nam-prikazuju-osnovni-financijski-izvjestaji/> (18.10.2019.)

Na slici 1 je prikazan financijski rezultat poduzeća, te je vidljivo da se određuje temeljem odnosa prihoda i rashoda poduzeća. U situaciji kada su prihodi poduzeća nadilaze vrijednost rashoda, smatra se da poduzeće posluje s dobiti. Nasuprot tome, kada rashodi nadilaze vrijednost prihoda, poduzeće ostvaruje gubitak.

Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti su dužni sastavljati poduzetnici koji su obveznici Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Obveznici mogu prezentirati prihode i rashode poduzeća u jednom izvještaju koji uključuje Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti ili u dva odvojena izvješća.

Tablica 3: Struktura Izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti

I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
II. OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA
1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja
2. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
3. Dobit ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju
4. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanih tokova
5. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu
6. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom
7. <u>Aktuarski</u> dobiti/gubici po planovima definiranih primanja
8. Ostale nevlasničke promjene kapitala
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT RAZDOBLJA
IV. NETO OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK
V. SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
VI. SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
1. Pripisana imateljima kapitala matice
2. Pripisana manjinskom (<u>nekontrolirajućem</u>) interesu

Izvor: Fina, online, raspoloživo na: www.fina.hr (10.8.2021.)

Ukupna sveobuhvatna dobit podrazumijeva izmjene u kapitalu poduzeće koje su posljedica provođenja transakcija i drugih događaja, izuzev transakcija koje su provodili sami vlasnici. Ukupna sveobuhvatna dobit prema odredbama MRS-a obuhvaća sve elemente dobiti ili gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti.⁹

⁹Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za 2020., online, dostupno na: <https://www.teb.hr/novosti/2021/izvjestaj-o-ostaloj-sveobuhvatnoj-dobiti-za-2020/> (10.8.2021.)

2.3. Izvještaj o novčanim tijekovima

Izvještaj o novčanom toku prezentira stanje novca i novčanih ekvivalenata poduzeća, točnije predstavlja tok novca i ekvivalenata. Novac je gotovina u blagajni i novac koji se nalazi na žiro-računu i ostalim računima u banci. Novac uključuje i dozvoljeno prekoračenje na računima u banci.¹⁰

Izvještaj o novčanim tijekovima daje uvid u poslovanje i rezultat poslovanja poduzeća ukoliko bi se isti obračunavao temeljem priljeva i odljeva novca, a ne temeljem nastanka događaja. Primici i izdaci u Izvještaju o novčanom toku su svrstanu u tri skupine¹¹:

1. Poslovne aktivnosti
2. Investicijske (ulagateljske) aktivnosti
3. Financijske aktivnosti.

Poslovne aktivnosti uključuju primitke od prodaje robe i usluge, povrata poreza, naplate štete od osiguranja i sl. te izdatke za dobavljače roba i usluga, isplate djelatnika, plaćanje poreza i sl. Investicijske aktivnosti poduzeća uključuju prodaju nekretnina, postrojenja, opreme, prodaju glavnice, otplatu predujmova, i sl. te odljev za kupnju nekretnina, postrojenja, i sl. Metode sastavljanja izvještaja o novčanom toku su indirektna i direktna¹². Direktna metoda primitke i izdatke dijeli na poslovne, investicijske i financijske te se njihov rezultat iskazuje kao promjena novčanih sredstava u neto iznosu. Indirektnom metodom se novčani tokovi dobivaju kao financijski rezultat nakon oporezivanja uz korekciju svih transakcija nenovčane prirode, kao i prihoda i rashoda koji se vezuju za novčani tijek.

2.4. Izvještaj o promjenama kapitala

U izvještaju o promjeni kapitala se iskazuju promjene u vlasničkog glavnici između dva obračunska razdoblja. Svrha izvještaja o promjeni kapitala je prikazati promjenu neto vrijednosti tvrtke, točnije bogatstvo dioničara te pojasniti rast ili pad glavnice¹³. U izvještaju o promjenama kapitala se iskazuju sljedeće stavke¹⁴:

¹⁰ Gulin, D. et al (2001): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 642.

¹¹ Ibidem, str.732.

¹² Dražić-Lutitsky, I. et al. (2010): Op. cit. str. 87.

¹³ Vujević, I. (2005.): Financijska analiza u teoriji i praksi, Ekonomski fakultet, Split, str. 109.

¹⁴ Žager, K., et.al.(2008): Op.cit. str. 87.

- "Dobit ili gubitak razdoblja
- Sve stavke prihoda ili rashoda, dobitaka ili gubitaka koje prema zahtjevima drugih standarda treba direktno priznati u kapital te njihov ukupni iznos
- Učinak promjena računovodstvenih politika i ispravke temeljnih pogrešaka
- Dodatna ulaganja vlasnika i visina izglasanih dividendi
- Iznos zadržane dobiti (ili gubitka) na početku i na kraju razdoblja te promjene unutar tog razdoblja
- Usklađenja (promjene) svake druge pozicije kapitala, kao npr. premije na dionice i rezerve na početku i na kraju razdoblja uz posebno, pojedinačno prikazivanje takvih promjena."

2.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijska izvješća pojašnjavaju podatke dane u bilanci, računu dobiti i gubitka i izvješću o novčanom tijeku. Bilješke mogu pojašnjavati politiku računovodstva primijenjenu prilikom sastavljanja izvješća te pojašnjavati podatke nužne kako bi se razumjelo izvještavanje.¹⁵

Pri izradi bilješki potrebno se voditi određenim načelima¹⁶:

- potpunosti – u bilješkama je potrebno navesti zakonski propisane podatke i pojašnjenja koja služe vanjskim i unutarnjim korisnicima računovodstvenih informacija,
- istinitosti – bilješke mora pregledati i prihvatiti ovlaštena osoba. Ovlaštena osoba je revizor. Osim toga, bilješke moraju odgovarati stvarnoj slici poduzeća na dan bilance,
- jasnoće i preglednosti – bilješke moraju biti složene razumljivo i jasno te tako iskazivati pozicije financijskih izvještaja.

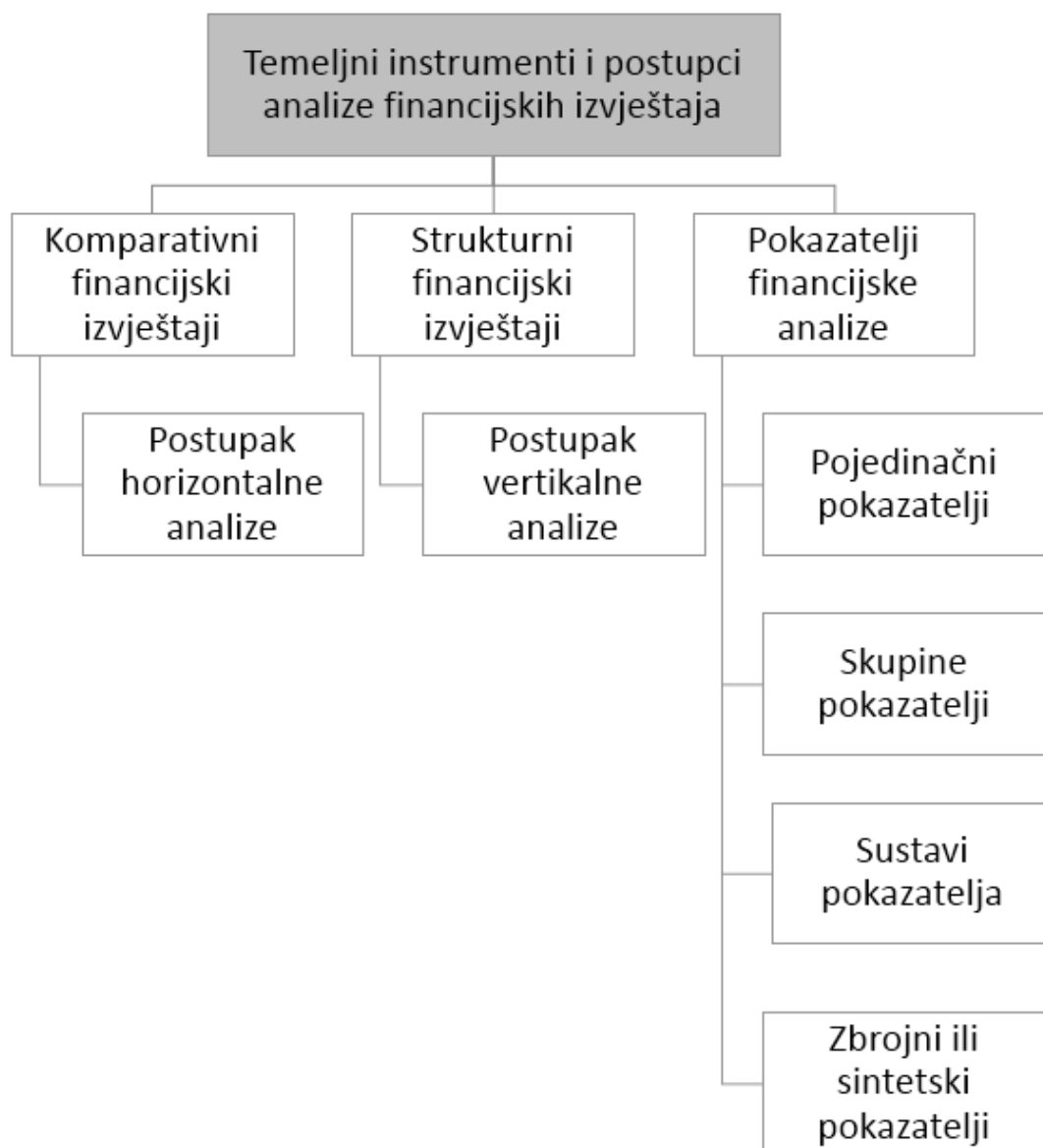
¹⁵ Vidučić, Lj. (2012.): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRIF Plus, Zagreb, str 385.

¹⁶ Ramljak, B. (2008): Upotrebljivost bilješki uz financijske izvještaje, EFST, Split, str. 6.

3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Kako bi se dobio kvalitetan i istinit uvid u financijsko stanje pojedinog poduzeća koriste se razni alati i metode analize financijskih izvještaja. Najčešće korištene metode analize financijskih izvještaja su horizontalna i vertikalna analiza te analiza putem financijskih pokazatelja.

Slika 2: Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

Izvor: izrada autora prema Žager K., et.al. (2008): Analiza financijski izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 224.

3.1. Horizontalna analiza

Horizontalnom analizom financijskih izvještaja se utvrđuje trend i dinamika kretanja određenih stavki izvještaja. Horizontalna analiza se može iskazati u relativnim ili apsolutnim vrijednostima. Apsolutne vrijednosti se dobiju na način da se vrijednost stavke jedne godine oduzme od vrijednosti prethodne godine. Relativna promjena se pak iskazuje kao vrijednost stavke tekuće godine umanjen za vrijednost stavke prethodne godine podijeljen s vrijednosti stavke prethodne godine.

Horizontalna analiza se provodi kroz sljedeće korake¹⁷:

- Prvi korak je odrediti baznu godinu, odnosno godinu u odnosu na koju će se računati bazni indeksi. Bazna godina se izjednačava sa 100.
- Drugi korak je izračunati apsolutni iznos promjena vrijednosti određenih stavki izvještaja u promatranom razdoblju.
- Treći korak je izračun postotne promjene za sva promatrana razdoblja
- U konačnici, u četvrtom koraku se interpretiraju rezultati.

3.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza poduzeća daje podatke o postotnom udjelu svake stavke financijskog izvještaja u odnosu na određeni zbroj. Primjerice, odnos dugotrajne imovine i ukupne imovine poduzeća. Vertikalnom analizom se može utvrditi promjena odnosa pojedinih stavki tijekom vremena.¹⁸

3.3. Analiza putem financijskih pokazatelja

U temeljne financijske pokazatelje spadaju¹⁹:

1. pokazatelji likvidnosti,
2. pokazatelji zaduženosti,
3. pokazatelji aktivnosti,
4. pokazatelji ekonomičnosti,
5. pokazatelji profitabilnosti.

¹⁷ Žager, K., et.al.(2008): Op.cit. str. 275.

¹⁸ Belak, V., (1995): Menadžersko računovodstvo, PRiF plus, Zagreb, str. 96.

¹⁹ Vidučić, LJ. (2012): Op.cit. str. 382.

Pokazatelji likvidnosti ukazuju na sposobnost poduzeća da podmiri obveze koje ima. Pokazatelji likvidnosti su koeficijent tekuće likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent financijske stabilnosti. Koeficijent trenutne likvidnosti bi trebao biti manji od 1. Koeficijent ubrzane likvidnosti bi trebao biti 1 ili veći što ukazuje na brzo unovčenje imovine poduzeća s ciljem podmirenja kratkoročnih obveza. Koeficijent tekuće likvidnosti bi trebao biti veći od 2 što ukazuje na dvostruko više kratkotrajne imovine u odnosu na obveze, dok bi koeficijent financijske stabilnosti u pravilu trebao biti manji od 1.

Tablica 4: Izračun pokazatelja likvidnosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Kratkotrajna imovina-zalihe	Kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Glavnica + dugoročne obveze

Izvor: izrada autora prema: Žager, K., et.al.. (2008.): Op. cit., str. 248.

Pokazatelji zaduženosti definiraju financijsku i kapitalnu strukturu poduzeća te ukazuju kojim i čijim kapitalom poduzeće raspolaže. Najčešće korišteni pokazatelji zaduženosti su koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja te koeficijent financiranja. Koeficijent zaduženosti u pravilu bi trebao biti manji od 0,50, dok koeficijent vlastitog financiranja pak veći od 0,50. Nadalje, koeficijent financiranja bi trebao bilježiti vrijednosti 1 i veće, jer ukoliko je manji od navedenog ukazuje da poduzeće koristi više vlastite izvore financiranja.

Tablica 5: Izračun pokazatelja zaduženosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Kapital	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Kapital

Izvor:

izrada autora prema: Žager, K., et.al.. (2008.): Op. cit., str. 248.

Pokazatelji aktivnosti se još nazivaju pokazateljima obrtaja i oni upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Pokazatelji aktivnosti su koeficijent obrtaja ukupne imovine,

obrta prihoda, obrta potraživanja te trajanje naplate potraživanja u danima. Pokazatelji aktivnosti bi trebali biti što veći jer bi to ukazivalo na što brže obrtaje imovine.

Tablica 6: Izračun pokazatelja aktivnosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Koeficijent obrta dugotrajne imovine	Ukupni prihod	Dugotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Ukupni prihod	Potraživanja
Trajanje naplate potraživanja u danima	broj dana u godini (365)	koeficijent obrta potraživanja

Izvor: izrada autora prema: Žager, K.,et.al.. (2008.): Op. cit., str. 248.

Pokazateljima ekonomičnosti se ukazuje odnos prihoda i rashoda poduzeća. Pokazatelji ekonomičnosti bi trebali biti veći od 1. Veći pokazatelji ukazuju na uspješnije poslovanje poduzeća.

Tablica 7: Izračun pokazatelja ekonomičnosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	glavnica	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	glavnica

Izvor: izrada autora prema: Žager, K.,et.al.. (2008.): Op. cit., str. 248.

Pokazatelji profitabilnosti prikazuju koliko je poduzeće sposobno da ostvari dobit u odnosu na prihode, imovinu i kapital. Pokazatelji profitabilnosti bi trebali biti pozitivan broj jer to ukazuje na poslovanje poduzeća s dobiti.

Tablica 8: Izračun pokazatelja profitabilnosti

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Neto marža profita	Neto dobit+kamate	Ukupni prihod
Bruto marža profita	Dobit prije poreza+kamate	Ukupni prihod
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit+ kamate	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Dobit prije poreza+kamate	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala	Neto dobit	glavnica

Izvor: izrada autora prema: Žager, K.,et.al.. (2008.): Op. cit., str. 24

4. STATISTIČKA ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA INA D.D.

INA-Industrija nafte d.d. je naftna kompanija za istraživanje i proizvodnju nafte i plina, prerađevina od nafte te distribuiranje nafte i naftnih derivata sa sjedištem u Zagrebu.

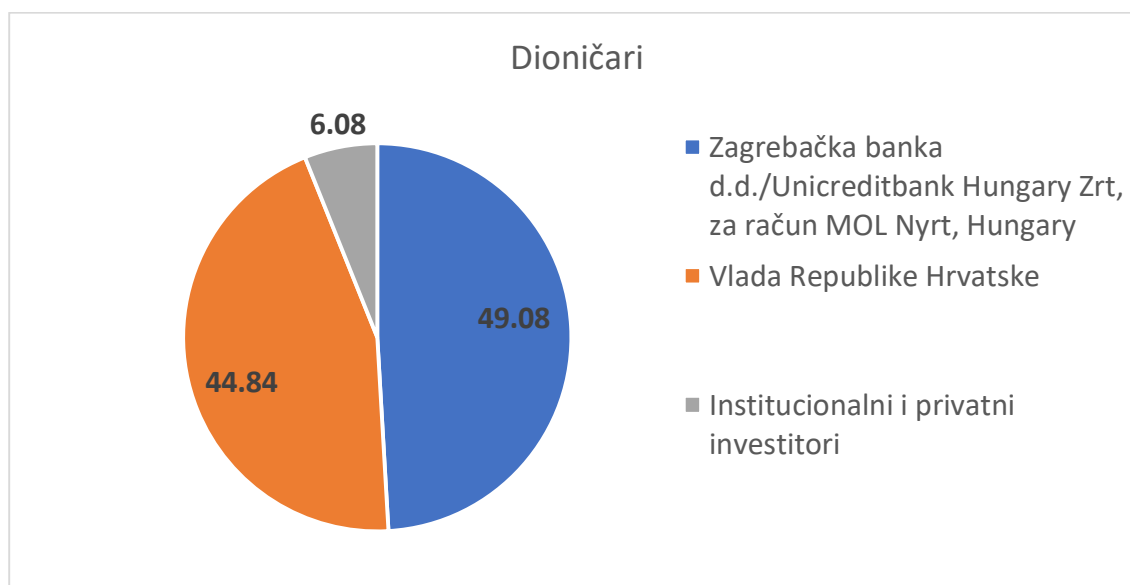
Slika 3: Logo poduzeća INA

Izvor: INA, online, raspoloživo na: <https://www.ina.hr/> (10.8.2021.)

INA osnovana je 1. siječnja 1964. spajanjem tvrtke za istraživanje i proizvodnju nafte i plina Naftaplin s rafinerijama u Rijeci i Sisku. Od 1. prosinca 2006. dionice INA-e su uvrštene na tržište Zagrebačke burze. Najveći dioničari INA-e su kompanija MOL i Republika Hrvatska.²⁰

Graf 1: Vlasnička struktura poduzeća INA

²⁰ INA, online, raspoloživo na: <https://www.ina.hr/home/o-kompaniji/profil-kompanije/> (10.8.2021.)

Izvor: izrada autora prema podacima INA (2021): Godišnje izvješće za 2020., str. 22. online, raspoloživo na: <https://eho.zse.hr/fileadmin/issuers/INA/FI-INA-5b9908dc52bd54c48453e3ec4d04286b.pdf> (10.8.2021.)

INA je u područjima za istraživanje i proizvodnju nafte i plina prisutna na tržištima Hrvatske te na području Angole i Egipta. Regionalna mreža INA-e uključuje više od 500 maloprodajnih mjesta u RH i regije.²¹

INA, d.d. i njena ovisna društava (Grupe) vrše poslove istraživanja i proizvodnje nafte i plina, u prvom redu na području Hrvatske (kopnu i podmorju). INA dioničko društvo zahvaljujući koncesijama obavlja poslove i na području Angole i Egipta. Druga dominantna djelatnost INA-e i povezanih društava su poslovi uvoza prirodnog plina, prodaje prirodnog plina bilo da se radi o uvozu ili pak domaćem plinu. Prodaja proizvoda se vrši krajnjim korisnicima preko gradskih plinara ili pak industrijskim potrošačima. Prerađevine nafte i proizvodnja derivata u Rijeci, te proizvodnja maziva u Zagrebu su još jedna grana industrije u kojoj poduzeće posluje.²²

Misija poduzeća je da kao utjecajan sudionik na tržištu nafte, derivata i plina u Hrvatskoj i susjednim zemljama, stalnim unapređenjem poslovanja i kvalitete proizvoda i usluga, stvara veće vrijednosti. Vizija poduzeća je biti uvažavan i poželjan partner, poznat po izvrsnosti proizvoda i usluga, poštenim i brižno njegovanim odnosima i zaštiti interesa naših vlasnika, kupaca, radnika i drugih partnera.²³

S ciljem uvida u uspješnost poslovanja poduzeća INA d.d. analiziraju se podaci dostupni u financijskim izvještajima bilance i računa dobiti i gubitka. Korištene metode analize su horizontalna, vertikalna i analiza putem financijskih pokazatelja.

²¹ Ibidem.

²² INA (2021): Godišnje izvješće za 2020., str. 22. online, raspoloživo na: <https://eho.zse.hr/fileadmin/issuers/INA/FI-INA-5b9908dc52bd54c48453e3ec4d04286b.pdf> (10.8.2021.)

²³ INA, online, raspoloživo na: <https://www.ina.hr/home/o-kompaniji/misija-vizija-i-temeljne-vrijednosti/> (10.8.2021.)

Bilanca daje pregled imovine, obveza i kapitala na određeni datum. Horizontalnom analizom bilance se utvrđuje relativna promjena glavnih stavki u razdoblju od 2014.do 2019.godine.

Tablica 9: Horizontalna analiza glavnih stavki bilance (%)

AKTIVA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
DUGOTRAJNA IMOVINA	17.097.000.000	16.125.000.000	15.717.000.000	14.811.000.000	15.504.000.000	16.300.000.000	-5,69	-2,53	-5,76	4,68	5,13
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	690.000.000	581.000.000	555.000.000	591.000.000	670.000.000	648.000.000	-15,80	-4,48	6,49	13,37	-3,28
II. MATERIJALNA IMOVINA	14.064.000.000	12.747.000.000	12.611.000.000	12.031.000.000	12.465.000.000	13.273.000.000	-9,36	-1,07	-4,60	3,61	6,48
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	507.000.000	617.000.000	711.000.000	678.000.000	645.000.000	823.000.000	21,70	15,24	-4,64	-4,87	27,60
IV. POTRAŽIVANJA	94.000.000	86.000.000	71.000.000	60.000.000	525.000.000	521.000.000	-8,51	-17,44	-15,49	775,00	-0,76
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	1.742.000.000	2.094.000.000	1.769.000.000	1.451.000.000	1.199.000.000	1.035.000.000	20,21	-15,52	-17,98	-17,37	-13,68
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	4.964.000.000	4.203.000.000	4.532.000.000	4.384.000.000	5.185.000.000	5.158.000.000	-15,33	7,83	-3,27	18,27	-0,52
I. ZALIHE	1.924.000.000	1.821.000.000	2.058.000.000	2.272.000.000	2.649.000.000	2.305.000.000	-5,35	13,01	10,40	16,59	-12,99
II. POTRAŽIVANJA	2.291.000.000	1.883.000.000	1.786.000.000	1.613.000.000	1.966.000.000	2.185.000.000	-17,81	-5,15	-9,69	21,88	11,14
III. FINACIJSKA IMOVINA	282.000.000	224.000.000	77.000.000	71.000.000	148.000.000	62.000.000	-20,57	-65,63	-7,79	108,45	-58,11
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	467.000.000	275.000.000	611.000.000	428.000.000	422.000.000	606.000.000	-41,11	122,18	-29,95	-1,40	43,60
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	154.000.000	54.000.000	43.000.000	68.000.000	53.000.000	74.000.000	-64,94	-20,37	58,14	-22,06	39,62
AKTIVA UKUPNO	22.215.000.000	20.382.000.000	20.292.000.000	19.263.000.000	20.742.000.000	21.532.000.000	-8,25	-0,44	-5,07	7,68	3,81
PASIVA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018
KAPITAL I REZERVE	11.660.000.000	10.585.000.000	10.597.000.000	11.526.000.000	11.814.000.000	11.216.000.000	-9,22	0,11	8,77	2,50	-5,06

I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	9.000.000.000	9.000.000.000	9.000.000.000	9.000.000.000	9.000.000.000	9.000.000.000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II. KAPITALNE REZERVE	0	0	0	0	0	0					
III. REZERVE IZ DOBITI	3.181.000.000	1.971.000.000	1.667.000.000	1.544.000.000	1.643.000.000	1.756.000.000	-38,04	-15,42	-7,38	6,41	6,88
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	121.000.000	216.000.000	299.000.000	289.000.000	0	0	78,51	38,43	-3,34	-100,00	
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0	0	0	0	135.000.000	241.000.000					78,52
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	1.256.000.000	816.000.000	-334.000.000	-393.000.000	-142.000.000	-279.000.000	-35,03	-140,93	17,66	-63,87	96,48
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	-1.897.000.000	-1.418.000.000	101.000.000	1.220.000.000	1.178.000.000	486.000.000	-25,25	-107,12	1107,9 2	-3,44	-58,74
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	-1.000.000		-136.000.000	-134.000.000	0	12.000.000	-100,0		-1,47	-100,00	
REZERVIRANJA	3.587.000.000	4.002.000.000	3.513.000.000	3.509.000.000	3.539.000.000	3.786.000.000	11,57	-12,22	-0,11	0,85	6,98
DUGOROČNE OBVEZE	701.000.000	488.000.000	344.000.000	188.000.000	63.000.000	331.000.000	-30,39	-29,51	-45,35	-66,49	425,40
KRA TKOROČNE OBVEZE	6.153.000.000	5.243.000.000	5.639.000.000	3.841.000.000	5.101.000.000	5.950.000.000	-14,79	7,55	-31,89	32,80	16,64
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA (u kn)	114.000.000	64.000.000	199.000.000	199.000.000	216.000.000	249.000.000	-43,86	210,94	0,00	8,54	15,28
PASIVA UKUPNO	22.215.000.000	20.382.000.000	20.292.000.000	19.263.000.000	20.733.000.000	21.532.000.000	-8,25	-0,44	-5,07	7,63	3,85

U tablici 9 je prikazana horizontalna analiza glavnih stavki bilance u postotcima. Ukupna aktiva/pasiva poduzeća prvu promatranu godinu iznosi 22.215.000.000 kuna što je najviša vrijednost u razdoblju od 2014. do 2019. Najveći rast ukupna aktiva/pasiva ima 2018. u odnosu na godinu prije, kada rast iznosi 7,68%. Nadalje, 2015. u odnosu na 2014. ukupna aktiva/pasiva bilježi pad od 8,25% što je najveći pad kroz promatrano razdoblje. Od 2017. do 2019. aktiva/pasiva bilježi trend rasta vrijednosti. Dugotrajna imovina od 2015. do 2017. pada, da bi od 2017. do 2019. bilježila rast vrijednosti te 2019. iznosila 16.300.000.000 kuna. Kratkotrajna imovina pak bilježi rast u 2016. i 2018. u odnosu na prethodne godine, dok ostalo razdoblje bilježi pad.

Kapital i rezerve se svo promatrano razdoblje kreću oko istih brojki. Najveći pad kapital i rezerve bilježe 2015. u odnosu na 2014. kada pad iznosi 9,22%, dok najveći rast bilježe 2017. u odnosu na 2016. (rast od 8,77%). Nadalje, dugoročne obveze poduzeća imaju trend pada od 2014. do 2018., da bi u 2019. drastično porasle te iznosile 331.000.000 kuna. Kratkoročne obveze poduzeća najveću vrijednost imaju prvu promatranu godinu, dok najnižu 2017. godine. Najveći pad kratkoročnih obveza se dogodio 2015. u odnosu na 2014., a najveći rast 2018. u odnosu na 2017.

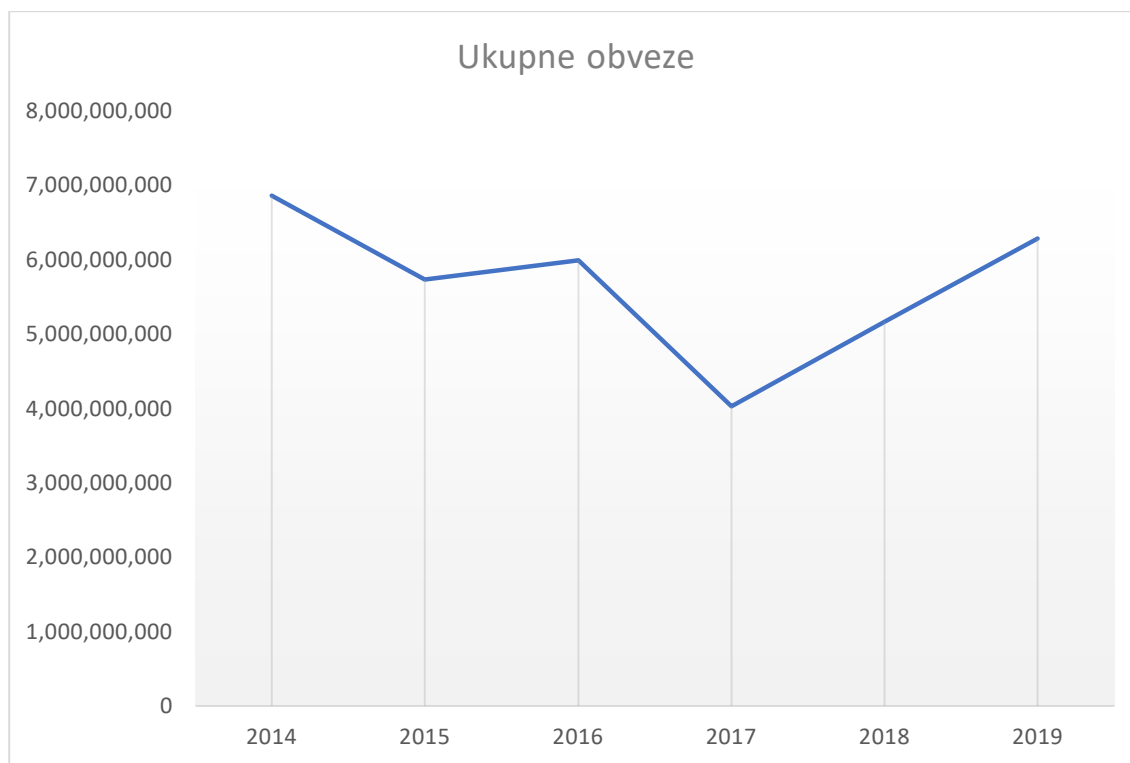
Na grafu 2 je prikazano kretanje apsolutnih vrijednosti ukupne aktive/pasive poduzeća.

Graf 2: Kretanje ukupne aktive/pasive poduzeća

Prvu promatranu godinu zabilježen je najviši iznos aktive/pasive, nakon čega vrijednost pada do 2017. godine. Iduće dvije godine vrijednost aktive/pasive je u porastu, te u konačnici 2019. iznosi 21.532.000.000 kuna što je 683.000.000 kuna manje nego u rekordnoj 2014.

Graf 3: Kretanje ukupnih obveza poduzeća

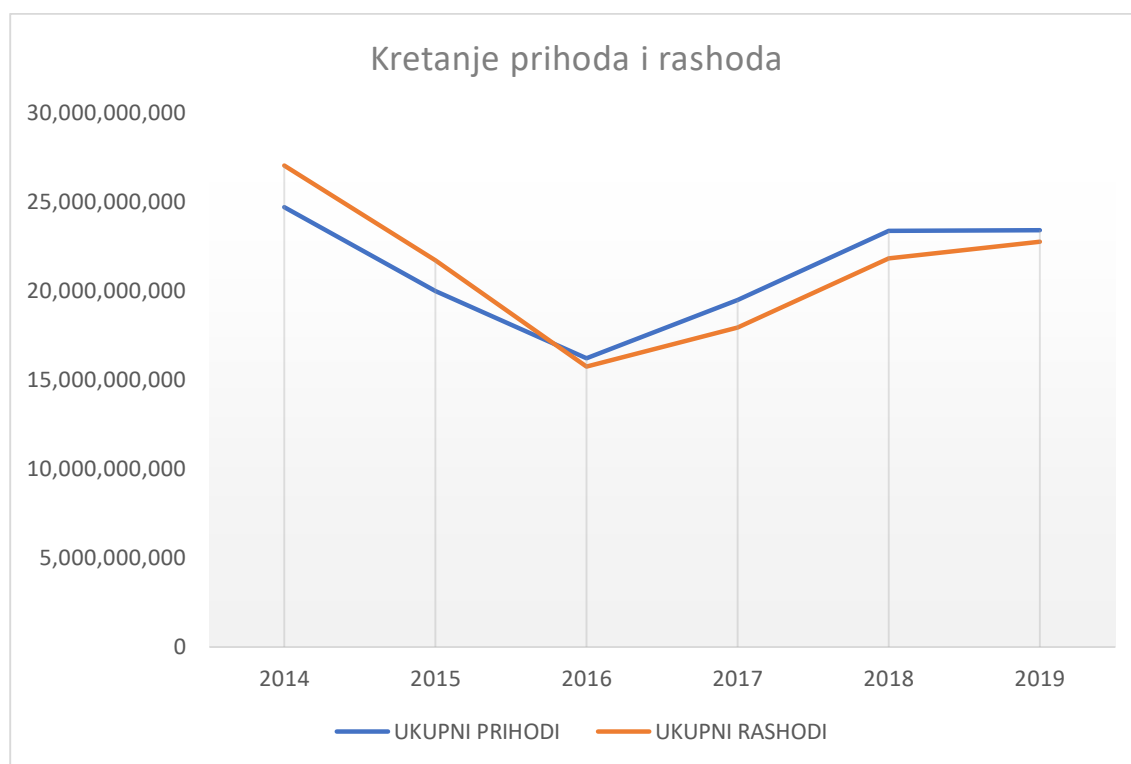
Na grafu 3 je prikazano kretanje ukupnih obveza poduzeća dobivenih kao zbroj dugoročnih i kratkoročnih obveza. Najveću vrijednost obveze bilježe 2014., a najmanju 2017. od kada kreće trend rasta sve do 2019.

Tablica 10: Horizontalna analiza glavnih stavki računa dobiti i gubitka (%)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
POSLOVNI PRIHODI	24.485.000.000	19.775.000.000	16.086.000.000	19.035.000.000	23.294.000.000	23.297.000.000	-19,24	-18,65	18,33	22,37	0,01
POSLOVNI RASHODI	26.207.000.000	21.113.000.000	15.479.000.000	17.617.000.000	21.607.000.000	22.572.000.000	-19,44	-26,68	13,81	22,65	4,47
FINANCIJSKI PRIHODI	208.000.000	197.000.000	106.000.000	452.000.000	54.000.000	104.000.000	-5,29	-46,19	326,42	-88,05	92,59
FINANCIJSKI RASHODI	820.000.000	608.000.000	252.000.000	306.000.000	221.000.000	180.000.000	-25,85	-58,55	21,43	-27,78	-18,55
UKUPNI PRIHODI	24.693.000.000	19.972.000.000	16.192.000.000	19.487.000.000	23.348.000.000	23.411.000.000	-19,12	-18,93	20,35	19,81	0,27
UKUPNI RASHODI	27.027.000.000	21.721.000.000	15.731.000.000	17.923.000.000	21.828.000.000	22.752.000.000	-19,63	-27,58	13,93	21,79	4,23
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-2.334.000.000	-1.749.000.000	461.000.000	1.564.000.000	1.520.000.000	659.000.000	-25,06	-126,36	239,26	-2,81	-56,64
POREZ NA DOBIT	-437.000.000	-331.000.000	366.000.000	342.000.000	343.000.000	170.000.000	-24,26	-210,57	-6,56	0,29	-50,44
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-1.897.000.000	-1.418.000.000	95.000.000	1.222.000.000	1.177.000.000	489.000.000	-25,25	-106,70	1186,32	-3,68	-58,45

U tablici 10 dan je pregled postotne promjene glavnih stavki računa dobiti i gubitka. Poslovni prihodi u 2015. i 2016. bilježe pad vrijednosti u odnosu na prethodne godine, dok ostale promatrane godine rastu. Najveći pad je zabilježen 2015. u odnosu na 2016., dok je najveći rast zabilježen 2018. u odnosu na 2017. Poslovni rashodi imaju jednako kretanje kao i prihodi, prve dvije godine padaju u odnosu na prethodnu godinu da bi ostale godine bilježili rast vrijednosti. U 2018. poslovni rashodi bilježe gotovo jednak rast kao i rashodi (22,65%). Financijski prihodi najveći pad imaju 2016. u odnosu na 2015. (46,19%), da bi iduću godinu bilježili rast od 326,43%. Financijski rashodi bilježe rast samo 2017. u odnosu na 2016., dok ostale godine bilježe pad u odnosu na prethodnu godinu. Ukupni prihodi od 2017. pa na dalje bilježe rast, jednako kao i ukupni rashodi. 2014. i 2015. poduzeće posluje s gubitkom, dok ostale godine posluje s dobiti. Veliki skok dobiti zabilježen je u 2017. u odnosu na 2016.

Graf 4: Kretanje prihoda i rashoda poduzeća

Apsolutne vrijednosti prihoda i rashoda su prikazane na grafu 4. Vidljivo je da poduzeće prve dvije promatrane godine bilježi veće rashode od prihoda što dovodi do poslovanja s gubitkom. Od 2016. pa na dalje poduzeće posluje s dobiti. Ukupni prihodi i rashodi su gotovo jednaki 2018. i 2019. godine.

Tablica 11: Vertikalna analiza glavnih stavki bilance

AKTIVA	2014	2015	2016	2017	2018	2019
DUGOTRAJNA IMOVINA	76,96%	79,11%	77,45%	76,89%	74,75%	75,70%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	4,04%	3,60%	3,53%	3,99%	4,32%	3,98%
II. MATERIJALNA IMOVINA	82,26%	79,05%	80,24%	81,23%	80,40%	81,43%
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	2,97%	3,83%	4,52%	4,58%	4,16%	5,05%
IV. POTRAŽIVANJA	0,55%	0,53%	0,45%	0,41%	3,39%	3,20%
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	10,19%	12,99%	11,26%	9,80%	7,73%	6,35%
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	22,35%	20,62%	22,33%	22,76%	25,00%	23,96%
I. ZALIHE	38,76%	43,33%	45,41%	51,82%	51,09%	44,69%
II. POTRAŽIVANJA	46,15%	44,80%	39,41%	36,79%	37,92%	42,36%
III. FINANCIJSKA IMOVINA	5,68%	5,33%	1,70%	1,62%	2,85%	1,20%
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	9,41%	6,54%	13,48%	9,76%	8,14%	11,75%
PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	0,69%	0,26%	0,21%	0,35%	0,26%	0,34%
AKTIVA UKUPNO	100%	100%	100%	100%	100%	100%
PASIVA	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KAPITAL I REZERVE	52,49%	51,93%	52,22%	59,83%	56,98%	52,09%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	77,19%	85,03%	84,93%	78,08%	76,18%	80,24%
II. KAPITALNE REZERVE	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III. REZERVE IZ DOBITI	27,28%	18,62%	15,73%	13,40%	13,91%	15,66%
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	1,04%	2,04%	2,82%	2,51%	0,00%	0,00%
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,14%	2,15%
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	10,77%	7,71%	-3,15%	-3,41%	-1,20%	-2,49%
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	-16,27%	-13,40%	0,95%	10,58%	9,97%	4,33%
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	-0,01%	0,00%	-1,28%	-1,16%	0,00%	0,11%
REZERVIRANJA	16,15%	19,63%	17,31%	18,22%	17,07%	17,58%
DUGOROČNE OBVEZE	3,16%	2,39%	1,70%	0,98%	0,30%	1,54%
KRA TKOROČNE OBVEZE	27,70%	25,72%	27,79%	19,94%	24,60%	27,63%
ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA (u kn)	0,51%	0,31%	0,98%	1,03%	1,04%	1,16%
PASIVA UKUPNO	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Vertikalnom analizom bilance je utvrđeno da najveći udio u ukupnoj aktivi sve promatrane godine ima dugotrajna imovina s udjelom koji se kreće u rasponu od 74,75% (2018) i 79,11% (2015). Unutar dugotrajne imovine prevladava materijalna imovina s udjelom većim od 80% sve promatrane godine osim 2015. kada udio iznosi 79,05%. Kratkotrajna imovina poduzeća najveći udio u ukupnoj aktivi bilježi 2018. (25,00%), a najmanji u 2015. (20,62%). Promatrajući pasivu poduzeća vidljivo je da kapital i rezerve imaju najveći udio u ukupnoj pasivi svo promatrano razdoblje. Dugoročne obveze poduzeća najveći udio u ukupnoj pasivi imaju prvu promatranu godinu (3,16%), dok najmanji udio imaju 2018. (0,30%). Kratkoročne obveze pak imaju veći udio u pasivi od dugoročnih s najvećim udjelom 2015. (25,82%).

Tablica 12: Vertikalna analiza glavnih stavki računa dobiti i gubitka

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
POSLOVNI PRIHODI	99,16%	99,01%	99,35%	97,68%	99,77%	99,51%
POSLOVNI RASHODI	96,97%	97,20%	98,40%	98,29%	98,99%	99,21%
FINANCIJSKI PRIHODI	0,84%	0,99%	0,65%	2,32%	0,23%	0,44%
FINANCIJSKI RASHODI	3,03%	2,80%	1,60%	1,71%	1,01%	0,79%
UKUPNI PRIHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
UKUPNI RASHODI	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-7,68%	-7,10%	0,59%	6,27%	5,04%	2,09%

Pri vertikalnoj analizi ukupni prihodi i rashodi su izjednačeni sa 100 te se promatrano odnos ostalih stavki u odnosu na njih. Poslovni prihodi su prevladavajući u ukupnim prihodima, dok su poslovni rashodi prevladavajući u ukupnim rashodima. Dobit razdoblja u odnosu na ukupni prihod bilježi najveći postotak 2017. (6,27%), dok najmanji postotak bilježi 2014. (-7,68%) kada poduzeće posluje s gubitkom.

U nastavku su prezentirani financijski pokazatelji.

Tablica 13: Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnost	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,08	0,05	0,11	0,11	0,08	0,10
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,49	0,45	0,44	0,55	0,50	0,48
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,81	0,80	0,80	1,14	1,02	0,87
Koeficijent financijske stabilnosti	1,38	1,46	1,44	1,26	1,30	1,41

Koeficijent trenutne likvidnosti je vrlo nizak sve promatrane godine što ukazuje da poduzeće ima veće kratkoročne obveze od novčanih sredstava. Koeficijent trenutne likvidnosti bilježi najveće vrijednosti 2016. i 2017. kada iznosi 0,11. Koeficijent ubrzane likvidnosti je ispod preporučene granične vrijednosti 1 što ukazuje na to da poduzeće ima veće kratkoročne obveze od kratkotrajne imovine umanjene za zalihe. Koeficijent tekuće likvidnosti predstavlja omjer kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza te je njegova preporučena vrijednost veća od 2 što u slučaju promatranog poduzeća INA nije ispunjeno. Koeficijent financijske stabilnosti bi u pravilu trebao biti što manji jer su time likvidnost i stabilnost veće. Koeficijent financijske stabilnosti kroz godine oscilira te zadnju promatranu godinu iznosi 1,41.

Tablica 14: Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženost	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Koeficijent zaduženosti	0,31	0,28	0,29	0,21	0,25	0,29
Koeficijent vlastitog financiranja	0,52	0,52	0,52	0,60	0,57	0,52
Koeficijent financiranja	0,59	0,54	0,56	0,35	0,44	0,56

Vrijednost koeficijenta zaduženosti bi u pravilu trebala biti 0,50 ili manja što je u slučaju promatranog poduzeća ispunjeno. Koeficijent se kreće u rasponu od 0,21 (2017.) do 0,31 (2014.). Koeficijent vlastitog financiranja se dobije kao omjer kapitala i ukupne imovine te bi trebao biti veći od 0,50. Koeficijent vlastitog financiranja je sve promatrane godine vrlo blizu granične vrijednosti što ukazuje da poduzeće ima dvostruko više imovine u odnosu na kapital. Temeljem koeficijenta financiranja može se zaključiti da poduzeće ima značajno više kapitala u odnosu na obveze što znači da nema značajnijih problema sa financiranjem.

Tablica 15: Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Koeficijent obrta ukupne imovine	1,11	0,98	0,80	1,01	1,13	1,09
Koeficijent obrta dugotrajne imovine	1,44	1,24	1,03	1,32	1,51	1,44
Koeficijent obrtaja potraživanja	10,78	10,61	9,07	12,08	11,88	10,71
Trajanje naplate potraživanja u danima	33,86	34,41	40,26	30,21	30,73	34,07

Koeficijent obrta ukupne imovine je najveći 2018. kada iznosi 1,13, odnosno 2018. godine poduzeće ima najveću razliku između prihoda i imovine. Godine 2015. i 2016. koeficijent je ispod vrijednosti 1 jer poduzeće bilježi veću vrijednost imovine u odnosu na prihod.

Koeficijent obrta dugotrajne imovine je sve promatrane godine iznad 1, odnosno sve promatrane godine su prihodi poduzeća veći od dugotrajne imovine. Koeficijent obrta potraživanja je najniži 2016. što ukazuje da poduzeće 2016. najsporije naplaćuje potraživanja. Navedeno je vidljivo i trajanjem naplate potraživanja koje iznosi 40,26 dana.

Tablica 16: Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	0,91	0,92	1,03	1,09	1,07	1,03
Ekonomičnost poslovanja	0,93	0,94	1,04	1,08	1,08	1,03
Ekonomičnost financiranja	0,25	0,32	0,42	1,48	0,24	0,58

Pokazatelji ekonomičnosti predstavljaju omjer prihoda i rashoda poslovanja. Prve dvije godine poduzeće posluje s gubitkom, odnosno ima veće rashode od prihoda, dok ostale četiri godine posluje s dobiti. Sukladno tome ekonomičnost ukupnog poslovanja je ispod vrijednosti 1 prve dvije godine, dok je ostale iznad 1. Godine 2017. je zabilježena najveća ekonomičnost ukupnog poslovanja. Ekonomičnost poslovanja je omjer poslovnih prihoda i rashoda te je ispod vrijednosti 1 2014. i 2015. Ekonomičnost financiranja je omjer financijskih prihoda i rashoda. Samo 2017. godine poduzeće bilježi veće financijske prihode od rashoda te time i ekonomičnost financiranja iznad 1.

Tablica 17: Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Neto marža profita	-0,08	-0,07	0,01	0,06	0,05	0,02
Bruto marža profita	-0,09	-0,09	0,03	0,08	0,07	0,03
Neto rentabilnost imovine	-0,09	-0,07	0,00	0,06	0,06	0,02
Bruto rentabilnost imovine	-0,11	-0,09	0,02	0,08	0,07	0,03
Rentabilnost vlastitog kapitala	-0,16	-0,13	0,01	0,11	0,10	0,04

Profitabilnost se izražava u postotcima. Niska profitabilnost ukazuje na propast tvrtke u budućnosti.

Prve dvije godine (2014. i 2015.) poduzeće posluje s gubitkom te su svi pokazatelji profitabilnosti negativni. Prema pokazateljima profitabilnosti poduzeće je najprofitabilnije 2017. godine.

U nastavku je analizirano kretanje prihoda poduzeća usporedno s kretanjima cijena goriva na međunarodnom tržištu.

Tablica 18: Deskriptivna statistika kretanja cijene goriva na međunarodnom tržištu

	N	Prosjek	SD	V (%)	Medijan	Q1	Q3	Minimum	Maksimum
Cijena goriva (USD)	6	59,69	18,05	30,24	53,90	48,66	65,23	43,29	93,17

Izvor: <https://www.macrotrends.net/1369/crude-oil-price-history-chart>

Prosječna cijena goriva na međunarodnom tržištu u promatranom šestogodišnjem razdoblju je 59,69 USD po barelu sa prosječnim odstupanjem od aritmetičke sredine 18,05 USD po barelu. Koeficijent varijacije je 30,24% te je veći od granične vrijednosti 30,00%, te se može utvrditi prisutnost velike disperzije među promatranim godinama. Vrijednost medijana je 53,90, odnosno u polovici promatranih godina cijena je 53,90 USD po barelu ili manje, dok je u polovici promatranih godina cijena 53,90 USD po barelu ili više. Cijena se kretala u rasponu od 43,29 USD po barelu do 93,17 USD po barelu, dok je interkvartilni raspon 16,57 USD po barelu.

Tablica 19: Deskriptivna statistika bilančnih stavki Ina d.d. (mlrd hrk)

	N	Prosjek	SD	V (%)	Medijan	Q1	Q3	Minimum	Maksimum
AKTIVA UKUPNO	6	20,74	1,03	4,97	20,56	20,29	21,53	19,26	22,22
DUGOTRAJNA IMOVINA	6	15,93	0,78	4,88	15,92	15,50	16,30	14,81	17,10
KRA TKOTRAJNA IMOVINA	6	4,74	0,42	8,86	4,75	4,38	5,16	4,20	5,19
KAPITAL I REZERVE	6	11,23	0,54	4,78	11,37	10,60	11,66	10,59	11,82
REZERVIRANJA	6	3,66	0,20	5,43	3,56	3,51	3,79	3,51	4,00
DUGOROÈNE OBVEZE	6	0,35	0,22	63,59	0,34	0,19	0,49	0,06	0,70
KRA TKOROÈNE OBVEZE	6	5,32	0,83	15,57	5,44	5,10	5,95	3,84	6,15

Prosječna vrijednost aktive u promatranom šestogodišnjem razdoblju je 20,74 milijarde kuna sa prosječnim odstupanjem od aritmetičke sredine 1,03 milijarde kuna. Koeficijent varijacije je 4,97% te je manji od granične vrijednosti 5,00%, te se može utvrditi prisutnost niske disperzije među promatranim godinama, odnosno aritmetička sredina je reprezentativna. Vrijednost medijana je 20,56 milijardi kuna, odnosno u polovici promatranih godina vrijednost aktive je 20,56 milijardi kuna ili manje, dok je u polovici promatranih godina

cijena 20,56 milijardi kuna ili više. Vrijednost aktive se kretala u rasponu od 19,26 do 22,22 milijarde kuna, dok je interkvartilni raspon 1,24 milijarde kuna.

U aktivi je najzastupljenija dugotrajna imovina koja je u prosjeku imala vrijednost 15,93 milijarde kuna.

U pasivu društva spadaju kapital i rezerve, rezerviranja, kratkoročne i dugoročne obveze, te odgođeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja. U strukturi pasive najveća vrijednost je kapitala i rezervi koji su u prosjeku imali vrijednost 11,23 milijarde kuna.

Tablica 20: Deskriptivna statistika stavki računa dobiti i gubitka Ina d.d. (mlrd hrk)

	N	Prosjek	SD	V (%)	Median	Q1	Q3	Minimum	Maksimum
POSLOVNI PRIHODI	6	21,00	3,23	15,39	21,53	19,04	23,30	16,09	24,49
POSLOVNI RASHODI	6	20,77	3,78	18,22	21,36	17,62	22,57	15,48	26,21
FINANCIJSKI PRIHODI	6	0,19	0,14	76,41	0,15	0,10	0,21	0,05	0,45
FINANCIJSKI RASHODI	6	0,40	0,26	64,66	0,28	0,22	0,61	0,18	0,82
UKUPNI PRIHODI	6	21,18	3,20	15,11	21,66	19,49	23,41	16,19	24,69
UKUPNI RASHODI	6	21,16	3,94	18,62	21,77	17,92	22,75	15,73	27,03
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	6	0,02	1,67	8269,97	0,56	- 1,75	1,52	-2,33	1,56
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	6	-0,06	1,32	2386,32	0,29	-1,42	1,18	- 1,90	1,22

Promatrano dioničko društvo je u prosjeku ostvarivalo veće poslovne rashode u odnosu na poslovne prihode, odnosno u prosjeku je ostvaren neto gubitak poslovanja od 60 milijuna kuna godišnje sa prosječnim odstupanjem od aritmetičke sredine 1,32 milijarde kuna, što je posljedično dovelo do visoke vrijednost koeficijenta varijacije ($V=2.836,32\%$).

Za utvrđivanje prisutnosti povezanosti između cijene goriva i obujma poslovanja mjerenog poslovnim prihodima koristi se Spearmanov koeficijent korelacije.

Riječ je o neparametrijskom koeficijentu, ali se isti koristi radi malog uzorka ($n=6$).

Tablica 21: Spearmanov koeficijent korelacije

Spearman Rank Order Correlations MD pairwise deleted Marked correlations are significant at p <,05000				
	Valid - N	Spearman - R	t(N -2)	p- valu e
Cijena goriva (USD) & POSLOVNI PRIHODI	6	0,886	3,8 2	0,01 9

Vrijednost koeficijenta korelacije (ρ) je 0,886, odnosno može se utvrditi prisutnost, pozitivne, jake i statistički značajne povezanosti između cijene goriva na međunarodnom tržištu i prihoda promatranog dioničkog subjekta. Koeficijent je statistički značajan (empirijska razina signifikantnosti 0,019 je manja od granične vrijednosti 0,050).

5. ZAKLJUČAK

Temeljni financijski izvještaji su podloga za analizu poslovanja poduzeća. Oni sadrže informacije i podatke potrebne za provođenje analize različitim metodama i postupcima. Najčešće korištene metode analize su horizontalna i vertikalna analiza, te analiza putem financijskih pokazatelja.

U ovom završnom radu se horizontalnom i vertikalnom analizom, te analizom financijskih pokazatelja dao uvid u poslovanje poduzeća INA d.d.. Ukupni prihodi INA-e u 2019. su ostali stabilni u odnosu na 2018. godinu, dok se i rashodi poduzeća nisu značajno mijenjali. Ukupna imovina je iznosila 21.532 milijuna kuna, odnosno 3,81% veća nego u 2018. Ukupne obveze poduzeća su iznosile 6.281 kuna što je povećanje u odnosu na 2018. poduzeće je ostvarilo neto dobit poslovanja u iznosu od 489.000.000 kuna što je za 58,45% manje nego u 2018. godini.

Horizontalnom analizom bilance je utvrđeno da ukupna aktiva/pasiva poduzeća ima najveći rast 2018. u odnosu na godinu prije, rast od 7,68%, dok ima najveći pad 2015. u odnosu na 2014, pad od 8,25%. Kapital i rezerve se svo promatrano razdoblje kreću oko istih brojki. Najveći pad kapital i rezerve bilježe 2015. u odnosu na 2014. kada pad iznosi 9,22%, dok najveći rast bilježe 2017. u odnosu na 2016., tj. rast od 8,77%. Najveću vrijednost ukupne obveze poduzeća bilježe 2014., a najmanju 2017. od kada kreće trend rasta sve do 2019. Ukupni prihodi od 2017. pa na dalje bilježe rast, jednako kao i ukupni rashodi. Godine 2014. i 2015. poduzeće posluje s gubitkom, dok ostale godine posluje s dobiti. Veliki skok dobiti zabilježen je u 2017. u odnosu na 2016.

Vertikalnom analizom bilance je utvrđeno da najveći udio unutar ukupne aktive sve promatrane godine ima dugotrajna imovina s udjelom koji se kreće u rasponu od 74,75% (2018) i 79,11% (2015). Pri vertikalnoj analizi ukupni prihodi i rashodi su izjednačeni sa 100 te se promatrano odnos ostalih stavki u odnosu na njih. Poslovni prihodi su prevladavajući u ukupnim prihodima, dok su poslovni rashodi prevladavajući u ukupnim rashodima. Dobit razdoblja u odnosu na ukupni prihod bilježi najveći postotak 2017. (6,27%), dok najmanji postotak bilježi 2014. (-7,68%) kada poduzeće posluje s gubitkom. Temeljem financijskih pokazatelja može se zaključiti da poduzeće ima problema s likvidnošću, odnosno da poduzeće nije sposobno u svakom trenu podmiriti svoje obveze. Osim toga poduzeće nije prezaduženo,

s tim da zaduženost u 2019. raste u odnosu na 2018. Zadnje četiri godine poduzeće posluje profitabilno, sa smanjenjem profitabilnosti u 2019.

Spearmanov koeficijentom korelacije je utvrđeno da postoji prisutnost, pozitivne, jake i statistički značajne povezanosti između cijene goriva na međunarodnom tržištu i prihoda promatranog dioničkog subjekta. Koeficijent je statistički značajan (empirijska razina signifikantnosti 0,019 je manja od granične vrijednosti 0,050).

LITERATURA

1. Belak, V., (1995): Menadžersko računovodstvo, PRiF plus, Zagreb.
2. Dražić-Lutitsky, I., Gulin, D., Mamić Saračev, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašičev, V., Žager, K., Žager, L. (2010): Računovodstvo, III. izmijenjeno izdanje. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.
3. Fina, online, raspoloživo na: www.fina.hr (10.8.2021.)
4. Gulin D., Perčević A., Tušek B., Žager L. (2012): Poslovno planiranje, kontrola i analiza, RiF, Zagreb.
5. Gulin, D. Idžojić, I., Sirovica, K., Spajić, F., Vašiček, V., Žager, L. (2001): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.
6. INA (2021): Godišnje izvješće za 2020., str. 22. online, raspoloživo na: <https://eho.zse.hr/fileadmin/issuers/INA/FI-INA-5b9908dc52bd54c48453e3ec4d04286b.pdf> (10.8.2021.)
7. INA, online, raspoloživo na: <https://www.ina.hr/> (10.8.2021.)
8. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za 2020., online, dostupno na: <https://www.teb.hr/novosti/2021/izvjestaj-o-ostaloj-sveobuhvatnoj-dobiti-za-2020/> (10.8.2021.)
9. Macrotrends, online, raspoloživo na <https://www.macrotrends.net/1369/crude-oil-price-history-chart> (18.09.2021.).
10. Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine, Zagreb, br.78.
11. Ramljak, B. (2008): Upotrebljivost bilješki uz financijske izvještaje, EFST, Split.
12. Vidučić, Lj. (2012): Financijski menadžment, VIII. izdanje, RRIF Plus, Zagreb.
13. Vujević, I. (2005): Financijska analiza u teoriji i praksi, Ekonomski fakultet, Split.
14. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, II. prošireno izdanje, Masmedia, Zagreb

POPIS TABLICA

Tablica 1: Opće stavke bilance	3
Tablica 2: Opće stavke računa dobiti i gubitka	4
Tablica 3: Struktura Izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti	6
Tablica 4: Izračun pokazatelja likvidnosti	11
Tablica 5: Izračun pokazatelja zaduženosti	11
Tablica 6: Izračun pokazatelja aktivnosti	12
Tablica 7: Izračun pokazatelja ekonomičnosti	12
Tablica 8: Izračun pokazatelja profitabilnosti	12
Tablica 9: Horizontalna analiza glavnih stavki bilance (%)	15
Tablica 10: Horizontalna analiza glavnih stavki računa dobiti i gubitka (%)	19
Tablica 11: Vertikalna analiza glavnih stavki bilance	21
Tablica 12: Vertikalna analiza glavnih stavki računa dobiti i gubitka	22
Tablica 13: Pokazatelji likvidnosti	22
Tablica 14: Pokazatelji zaduženosti	23
Tablica 15: Pokazatelji aktivnosti	23
Tablica 16: Pokazatelji ekonomičnosti	24
Tablica 17: Pokazatelji profitabilnosti	24
Tablica 18: Deskriptivna statistika kretanja cijene goriva na međunarodnom tržištu	25
Tablica 19: Deskriptivna statistika bilančnih stavki Ina d.d. (mlrd hrk)	25
Tablica 20: Deskriptivna statistika stavki računa dobiti i gubitka Ina d.d. (mlrd hrk)	26
Tablica 21: Spearmanov koeficijent korelacije	27

POPIS SLIKA

Slika 1: Financijski rezultat poduzeća	5
Slika 2: Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja	9
Slika 3: Logo poduzeća INA	13

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Vlasnička struktura poduzeća INA.....	13
Graf 2: Kretanje ukupne aktive/pasive poduzeća.....	17
Graf 3: Kretanje ukupnih obveza poduzeća.....	18
Graf 4: Kretanje prihoda i rashoda poduzeća.....	20

SAŽETAK

Pratiti poslovanje poduzeća je od iznimne važnosti za menadžment poduzeća, ali i za investitore koji žele uložiti u poduzeće. Poslovanje je moguće pratiti analizom temeljnih izvještaja. Podatke iz financijskih izvještaja se najčešće analizira vertikalnom i horizontalnom analizom, te analizom financijskih pokazatelja.

Cilj ovog rada je statističkom analizom najvažnijih stavki financijskih izvještaja istražiti i prikazati njihov trend. Teoretski dio rada sadrži temeljne financijske izvještaje i podatke ključne za praćenje poslovanja poduzeća. U empirijskom dijelu rada analiza se poslovanje poduzeća INA d.d. u razdoblju od 2014. do 2019. godine.

Poduzeće je ostvarilo neto dobit poslovanja u iznosu od 489.000.000 kuna što je za 58,45% manje nego u 2018. godini. 2014. i 2015. godine poduzeće posluje s gubitkom, dok ostale godine posluje s dobiti. Dobit razdoblja u odnosu na prihod bilježi najveći postotak 2017. godine (6,27%), dok najmanji postotak bilježi 2014. godine (-7,68%) kada poduzeće posluje s gubitkom. Možemo zaključiti da poduzeće posluje profitabilno. Spermanov koeficijent korelacije prikazuje da postoji prisutnost, pozitivne, jake i statistički značajne povezanosti između cijene goriva na međunarodnom tržištu i prihoda.

Ključne riječi: poslovanje, uspješnosti, analiza

SUMMARY

Monitoring the company's operations is extremely important for the company's management, but also for investors who want to invest in the company. Business can be monitored by analyzing the underlying reports. Data from financial statements are most often analyzed by vertical and horizontal analysis, and analysis of financial indicators.

The aim of this paper is to investigate and present the changes in INA's notation by statistical analysis of the most important items in the financial statements. The theoretical part of the paper contains basic financial reports and data crucial for monitoring the company's operations. In the empirical part of the paper the business of INA d.d. has been analyzed in the period from 2014. to 2019. We can conclude from the analysis that the company INA d.d. operates profitably.

The company achieved a net operating profit of HRK 489,000,000, which is 58,45% less than in 2018. In 2014. And 2015, the company operated at a loss, while in other years it operated at a profit. The profit in relation to revenue recorded the highest percentage in 2017. (6,27%),

while the lowest percentage was recorded in 2014. (-7,68%) when the company was operating at a loss. We can conclude that the company operates profitably. Spreman's correlation coefficient shows that there is a presence of positive, strong and statistically significant correlations the price of fuel on the international market and income.

Keywords: business, performance, analysis